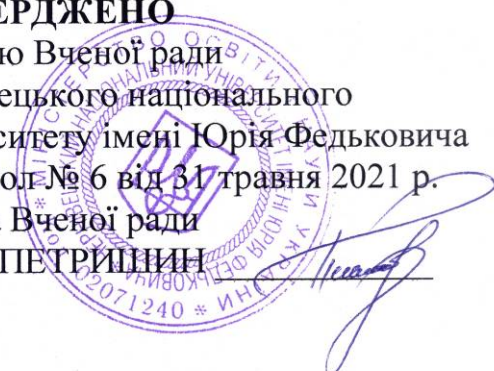

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

ухвалою Вченої ради
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
протокол № 6 від 31 травня 2021 р.
Голова Вченої ради
Роман ПЕТРИШИН

ПОЛОЖЕННЯ

**про Інституційний репозитарій Archer
наукових та освітніх матеріалів Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича**

УВЕДЕНО В ДІЮ

наказом ректора
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
№ 219 від 9 травня 2021 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про Інституційний репозитарій Archer наукових та освітніх матеріалів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (далі – Репозитарій) визначає: назву, місію, структуру, завдання та політики щодо основних засад організації та управління електронним репозитарієм ЧНУ ім. Ю. Федьковича (далі – Університет).

1.2. Основні терміни:

Автор – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір і якій належать майнові права інтелектуальної власності на нього відповідно до Цивільного кодексу України, Закону України «Про авторське право та суміжні права», іншого закону чи договору.

Твори – створені авторами у результаті творчої діяльності за особистою ініціативою, на замовлення чи в порядку виконання службових обов'язків: літературно письмові твори – книги, брошури, статті, конспекти лекцій, аналітичні огляди, звіти, презентації тощо; ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки; аудіовізуальні твори; твори образотворчого мистецтва; фотографічні твори; інші твори, представлені в електронній (в тому числі цифровій) формі, яку може зчитувати комп'ютер (ст. 433 Цив. кодексу України, ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

Репозитарій (електронний архів) – це місце, де зберігаються і підтримуються різні дані. Інституційний репозитарій відкритого доступу – мережевий сервіс зі зберігання, систематизації та поширення творів у цифровому вигляді, що надається установою її працівникам та іншим зацікавленим особам.

Відкритий доступ – розміщення у мережі Інтернет матеріалів, доступ до яких дозволений правовласниками. Технічне здійснення доступу всім охочим надається у будь-який час і без обмежень.

Договір приєднання – договір, умови якого встановлені Університетом, і який може бути укладений лише шляхом приєднання автора до договору в цілому. Автор не може запропонувати свої умови договору (п.1 ст.634 Цивільного кодексу України). Інтелектуальні права на твір включають виняткове право і особисті немайнові права. Особисті немайнові права автора включають право авторства, право на ім'я, право на недоторканність твору, право на обнародування твору.

Виняткове (виключне) право – це майнове право. Виняткове право може належати одному або декільком фізичним чи юридичним особам (правовласникам). Правовласник може на свій розсуд вирішувати або забороняти іншим особам використання результату інтелектуальної діяльності.

1.3. Інституційний репозитарій Archer наукових та освітніх матеріалів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича – відкритий

електронний архів, що уможливило накопичення, зберігання, розповсюдження та забезпечення довготривалого, постійного та надійного доступу через Інтернет до наукових та освітніх матеріалів професорсько-викладацького складу, працівників, студентів, аспірантів та докторантів Університету.

Назва Репозитарію Archer є скороченням повної назви електронного репозитарію Університету англійською мовою (Academic Repository of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University). Адреса Репозитарію в Інтернеті: <https://archer.chnu.edu.ua>

1.4. Прямі посилання на Archer розміщуються на головних сторінках веб-сайтів Університету, Наукової бібліотеки Університету (далі – НБ ЧНУ), а також, за потреби, на сторінках структурних підрозділів.

1.5. Archer формується та функціонує відповідно до наступних документів:

- Положення про Інституційний репозитарій Archer наукових та освітніх матеріалів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

- Інструкція користувача Репозитарію;

- Закон України «Про авторське право і суміжні права» (№ 3793-12 від 23.12.1993, ред. від 14.10.2020), що встановлює авторське право на комп'ютерні програми для ЕОМ, електронні видання, бази даних, літературні письмові твори;

- Закон України «Про Національну програму інформатизації» (№ 74/98-ВР від 04.02.1998, ред. від 16.10.2020) який визначає стратегію розв'язання проблеми забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної, науково-технічної, національно-культурної та іншої діяльності;

- Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» (№ 851-IV 22.05.2003, ред. від 07.11.2018), який поширюється на відносини, що виникають у процесі створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання електронних документів;

- Закон України «Про захист інформації в автоматизованих системах» (№ 80/94-ВР від 05.07.1994, ред. від 04.07.2020), який встановлює основи регулювання правових відносин щодо захисту інформації в автоматизованих системах за умови дотримання права власності громадян України на інформацію та права доступу до неї.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ARCHER

2.1. Мета Репозитарію

Шляхом створення, збереження та надання доступу до наукових та освітніх матеріалів Університету українській та світовій науковій спільноті сприяти розвитку науки та освіти в Університеті, а також надавати відкритий доступ до наукових праць університету для користувачів Інтернет, що

сприятиме популяризації наукових надбань університету.

2.2. Завдання Репозитарію:

- Створення організаційної, технічної, інформаційної інфраструктури для розвитку та поширення наукових та освітніх матеріалів Університету в мережі Інтернет, у відкритому доступі;

- Просування до міжнародної спільноти наукових та освітніх розробок Університету шляхом відкритого доступу до них та розширення аудиторії їх користувачів (науковців, студентів, викладачів, інформаційних працівників України та світу), а також підвищення рейтингу Університету та цитованості його науковців;

- Розширення електронної складової наукового та навчального процесів Університету через накопичення, збереження, розповсюдження та забезпечення довготривалого, постійного та надійного доступу до наукових та освітніх матеріалів його професорсько-викладацького складу, працівників, студентів, аспірантів та докторантів;

- Забезпечення середовища, що дозволяє науковим підрозділам Університету, його працівникам, студентам, аспірантам та докторантам, легко розміщувати результати власних наукових досліджень та освітні матеріали в електронній формі у надійний та добре організований архів, забезпечувати доступ в мережі Інтернет та стимулювати відкритий доступ до їхніх наукових досліджень.

3. УПРАВЛІННЯ ARCHER

3.1. Методичну, адміністративну та організаційну роботу Репозитарію забезпечує Наукова бібліотека Університету (у межах своїх повноважень та відповідальності).

3.2. За збереження метаданих та файлів, а також працездатність програмних засобів Репозитарію відповідає відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення Наукової бібліотеки Університету (у межах своїх повноважень та відповідальності).

3.3. Технічну та програмну підтримку Репозитарію забезпечує відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення Наукової бібліотеки Університету, а також Головний інформаційно-телекомунікаційний центр Університету (у межах своїх повноважень та відповідальності).

4. ПОЛІТИКИ ARCHER

Із розвитком Репозитарію всі політики можуть переглядатися та змінюватися.

4.1. Політика щодо даних

Розміщення матеріалів в Репозитарії вимагає заповнення основного набору полів метаданих (описової інформації). Деякі з цих метаданих можуть

автоматично генеруватися програмним забезпеченням (DSpace), що використовується в Репозитарії, інші повинні бути заповнені депозитором під час процесу розміщення матеріалу до архіву.

Використання елементів необхідних метаданих допомагає користувачу мати доступ до архівованих робіт і забезпечує інформацією, потрібною для підтримки безперервного доступу до операцій управління та зберігання. Деякі поля метаданих є обов'язковими для заповнення, деякі – факультативними (детально дивитись в “Інструкції користувача Репозитарію”). Будь-хто має доступ та може вільно використовувати метадані, повні тексти чи інші цифрові дані Репозитарію.

Копії матеріалів, що розміщені в Репозитарії, можуть бути відтворені, представлені чи передані третій стороні і збережені в базах даних у будь-якому форматі та на будь-якому носії з некомерційною метою без попереднього узгодження. При цьому має бути вказано: автор(и), назва та всі інші елементи бібліографічного опису; гіперпосилання та/або URL на сторінку оригінальних метаданих. Зміст матеріалу не може бути змінений жодним чином. Повнотекстові матеріали та інші цифрові дані не повинні збиратися роботами та харвестерами, за виключенням індексації повних текстів або аналізу цитування. Повнотекстові матеріали та інші цифрові дані не можуть бути проданими або іншим чином реалізовані з комерційною метою та переведені у будь-які інші формати без офіційного дозволу власників авторських прав.

Репозитарій не є видавцем, це лише електронний архів. Згадування Репозитарію бажане, але не є обов'язковим.

4.2. Політика щодо змісту

В Репозитарії розміщуються матеріали за авторством співробітників університету, що мають науковий, освітній чи дослідницький зміст. Репозитарій є інституційним репозитарієм (архівом), що представляє Університет. Репозитарій підтримує основні типи інформаційних матеріалів. Основні мови Репозитарію: українська, англійська.

4.3. Політика щодо розміщення, депозиторів, якості та авторського права

Матеріали в Репозитарії можуть розміщуватися лише зареєстрованими користувачами (депозиторами). Депозиторами Репозитарію можуть бути: викладачі, бібліотекарі та інші працівники ЧНУ.

Репозитарій підтримує самоархівування. Якщо депозитор розміщує самостійно матеріал, то він погоджується з умовами Авторського договору про передачу невиключного права на використання твору (ліцензія самоархівування). Автори можуть розміщувати лише свої власні роботи, а у випадках, коли твір створено у співавторстві, то лише за згодою всіх співавторів. За якість розміщених матеріалів повністю відповідають автори.

Адміністратор Репозитарію перевіряє розміщений примірник лише на релевантність політикам Репозитарію та відповідність формату. Матеріали не

можуть розміщуватись в Репозитарії, якщо вони знаходяться під періодом ембарго у видавця. За будь-які порушення авторського права третіх осіб повну відповідальність несуть автори/депозитори. Якщо Репозитарій отримає підтвердження порушення авторських прав третіх осіб щодо розміщеного матеріалу, то відповідний примірник буде одразу вилучений з архіву.

4.4. Політика щодо збереження

Період збереження матеріалів в Репозитарії є необмеженим. Репозитарій підтримує усі файлові формати, в яких створені ресурси, однак, рекомендує для використання певні формати в кожному з видів матеріалів:

Формати, що рекомендуються для застосування, при розміщенні матеріалів		
Матеріал	Назва формату	Розширення
Текст	Adobe Reader, Microsoft Word	pdf, doc
Презентація	Microsoft PowerPoint	ppt
Таблиці	Microsoft Excel	xls
Зображення	JPEG, GIF	jpeg, gif
Аудіо	WAV, MP3	wav, Mp3
Відео	MPEG	mpeg, mpg, mpe

Матеріали в Репозитарії зберігаються із використанням найкращих практик управління даними та цифрового збереження, регулярно виконується резервне копіювання файлів. Репозитарій намагається забезпечити довготривалу можливість прочитання та доступність матеріалів. За необхідності, матеріали переводитимуться в нові формати файлів.

4.5. Відкликання примірників з Репозитарію

Зазвичай примірники не вилучаються з Репозитарію. Однак, у деяких випадках, може виникнути необхідність відкликати примірник із архіву. Відклики можуть ініціюватися лише авторами чи власниками авторських прав, або адміністратором Репозитарію.

Причиною відклику можуть бути: порушення правил видавця, доведене порушення авторських прав чи плагіат, вимоги та доведені порушення законодавства, національна безпека, конфіденційність, фальсифіковані дослідження тощо. Усі запити на відклик проходять через адміністратора Репозитарію. Файл відкликаного примірника утримується (зберігається в архіві), але вилучається із публічного доступу і є недоступним для широкого загалу. Щоб уникнути недіючих посилань та зберегти історію примірників у архіві довічно зберігаються ідентифікатори/URL відкликаних примірників, які залишаються точкою цитувань. У записі на відкликаний примірник може вказуватися посилання на замінену версію, у випадку, якщо така версія є доступною, та примітка про причини відкликання примірника. У публічному доступі залишаються метадані відкликаного примірника, але вони не є

пошуковими.

Контроль версій.

- Примірники, розміщені в Репозитарії, змінювати не дозволяється.

- За вимогою автора в оригінальний запис може включатися список помилок.

- За необхідності, в Репозитарії може бути розміщено поновлену версію.

Попередня версія може вилучатися із публічного доступу, а оригінальний URL відкритого примірника буде пов'язано із останньою версією.

4.5. Політика щодо закриття Репозитарію

У випадку, якщо Репозитарій буде закрито, базу даних буде перенесено до іншого архіву.

5. СТРУКТУРА ARCHER

5.1. Репозитарій представлений через фонди. Фондами в репозитарії можуть бути виділені:

- інститути / факультети та навчально-наукові підрозділи Університету;
- науково-дослідницькі центри;
- наукові видання Університету.

Репозитарій має тривірневу структуру: **Фонд/Community – Під-фонд/Sub-community – Колекція/Collection**. Внесення матеріалів можливе тільки в колекцію (що є частиною фонду або під-фонду). У випадку, якщо підрозділ припинив існування, його колекція отримує позначку – “Підрозділ припинив існування”, а також вказується посилання на нову колекцію.

5.2. У фондах, що представляють інститути / факультети колекції виділено за типом матеріалу:

- Наукові публікації (розміщуються наукові та навчально-методичні публікації співробітників інституту/факультету);
- Дисертації (розміщуються тексти дисертацій аспірантів та докторантів).

Окремо у кожному фонді створюється під-фонд Кваліфікаційні роботи студентів, які містить колекцію Магістерські роботи та колекцію Бакалаврські роботи.

За потреби в межах колекції організаційного підрозділу можуть бути створені нові під-фонди та колекції.

5.3. Ролі, що присвоюються користувачам архіву:

Автор (права **ADD**) – може додавати матеріали без можливості редагувати та видаляти їх. Роль Автор може надаватись працівникам НБ ЧНУ, викладачам постійного складу та сумісникам, співробітникам кафедр, інститутів/факультетів та інших підрозділів університету, що здійснюють наукову діяльність чи створюють матеріали, котрі можуть розміщувати в репозитарії.

Модератор (права **ADD** та **WRITE**) – представники НБ ЧНУ, які

закріплюється за кожною колекцією. Для архівування дисертацій та кваліфікаційних робіт студентів від кожної випускової кафедри (підрозділу), за поданням керівника на ім'я адміністратора репозитарію, з числа співробітників кафедри (підрозділу) призначається модератор відповідної колекції. Модератор має пройти відповідне навчання, забезпечувати своєчасну підтримку та консультування користувачів, перевіряти правильність введення інформації та схвалювати її, архівувати за дорученням авторів, а також редагувати внесену інформацію.

Адміністратор архіву (права ADMIN) – відповідає за навчання та консультування модераторів, присвоєння прав різних рівнів авторам, за якість метаданих і видалення внесень. Координатор архіву може створювати колекції та під-фонди в рамках структури за поданням керівників підрозділів чи в разі виникнення такої потреби для нових типів матеріалів.

5.3. З розвитком Репозитарію його поділ за спільнотами, підрозділами та колекціями може змінюватися.

6. АВТОРСЬКИЙ ДОГОВІР

6.1. Відкритий доступ не віднімає авторського права. Особисті немайнові права автора не відчужувані і зберігаються за ним незалежно від способу публікації. Виняткове право на твір автор реалізує, добровільно ухвалюючи рішення про представлення своєї публікації в Інтернет і підтверджуючи це у Авторському договорі в електронному або паперовому вигляді.

Твір не може бути розміщений у Репозитарії, якщо він порушує права людини на таємницю її особистого та сімейного життя, завдає шкоду громадському порядку, здоров'ю та моральному стану особистості, містить інформацію, що охороняється державою.

Якщо депозитор самостійно розміщує матеріал в Репозитарії, то він погоджується з умовами Авторського договору про передачу невиключних прав на використання твору через Archer: **“Погоджуючись із цією ліцензією, Ви (автор чи власник авторського права) надаєте Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича неексклюзивні права на представлення, перенесення та поширення цього матеріалу у світі в електронному форматі. Ви погоджуєтесь, що Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича може перенести цей матеріал у будь-яке середовище чи формат, необхідні для його зберігання. Також Ви погоджуєтесь, що Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича може мати більше ніж одну копію матеріалу для безпеки, страхових копій та збереження. Ви підтверджуєте, що це завантаження — це Ваша оригінальна робота та/чи Ви маєте право на її розміщення у інституційному репозитарії. Також Ви підтверджуєте, що Ваше завантаження не порушує нічий авторські права. Якщо Вам не належать**

авторські права на розміщуваний матеріал, Ви підтверджуєте, що отримали усі необхідні дозволи від сторін, яким ці права належать і вони повністю погодили його зміст”.

Віртуального погодження із цією ліцензією достатньо для статей, розділів книг, презентацій та інших матеріалів, що належать авторові та не потребують додаткових узгоджень щодо використання твору. Для розміщення текстів дисертацій необхідне погодження від наукового керівника про те, що цей варіант дисертації остаточний і буде подаватися до захисту. Розміщення текстів кваліфікаційних робіт студентів відбувається за погодженням із представниками кафедри.

Автор несе всі види відповідальності перед третіми особами, що заявили свої права на твір, відшкодовує Університету всі витрати, спричинені позовами третіх осіб про порушення авторських та інших прав на твір.

У випадку, коли твір створено у співавторстві, кожний з авторів приймає умови цього договору розміщуючи такий твір в Репозитарії. Автор зберігає за собою право використовувати самостійно чи передавати аналогічні права на використання твору третім особам. Авторський договір може бути розірваний на вимогу автора, якщо він позбавляється майнових прав на твір, які мав на момент розміщення твору у Репозитарії, а також якщо договір містить інші умови, обтяжливі для автора. Тоді він сам або за допомогою адміністратора вилучає роботу з Репозитарії.

Директор Наукової бібліотеки

Михайло ЗУШМАН

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор

Василь БАЛУХ

Проректор з наукової роботи

Андрій САМІЛА

Проректор з науково-педагогічної роботи
з питань навчально-виховного процесу

Тамара МАРУСИК

Начальник Головного інформаційно-
телекомунікаційного центру

Юрій АНТОЩУК

Начальник юридичного відділу

Василь КАЧУР

Розглянуто і прийнято Науково-технічною
радою Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
26 травня 2021 року (протокол № 6)